

ŠVEDUS APNIKO AIDS PANDEMIJA

5 ir
BLOKADINIS
NUMERIS
CENTRO
LAIKRAŠTIS

AIDS

LIETUVOS

AIDS

PROFILAKTIKOS

CENTRO

LAIKRAŠTIS

KRONIKA

AIDS

LIETUVOS AIDS PROFILAKTIKOS

LAIKRAŠTIS

CENTRO LIETUVOS

PROFILAKTIKOS

LAIKRAŠTIS

CENTRO

LIETUVOS

LAIKRAŠTIS

LEIDŽIANT JUBILIEJINĮ (5-ąjį) "AIDS KRONIKOS" NUMERĮ, RANKAS "PRIKIŠO"
PAULIUS LILEIKIS
RAIMONDAS KOLESINSKAS
VALDAS STASIŪNAS
MONIKA DAUTARAITĖ
LINA ANTANAVIČIUTĖ
DŽORDŽAS BUŠAS IR daugelis kitų.

PARTIJOS PABAIGA

ŠIAME NUMERYJE: (5—8 p.)

GYDOME NEMOKAMAI! (1—4 p.)

SIMPOZIUMAS VILNIUJE

Balandžio 12 ir 13 dienomis Vilniuje vyko simpoziumas, subūręs drauge tiek žymiausias TSRS bei Pabaltijo AIDS specialistus, tiek gydytojus praktikus. Sulaukėme svečių iš Leningrado, Talino, Rygos, Maskvos, Kuibyševo, tolimojo Novosibirsko.

Į simpoziumo atidarymą atvykęs neseniai išrinktas Lietuvos sveikatos apsaugos ministras J.Olekas pasveikino kolegas, svečius ir padėkojo, kad "nepaisant tos informacijos, kurią jie gauna savo miestuose, vis dėlto atvyko ir akivaizdžiai gali įsitikinti, kad be svarbių politinių problemų mes Lietuvoje sprendžiame ir kasdienės savo problemas!"

Dvi dienas "Lietuvos" viešbučio konferencijų salėje buvo kalbama apie didžiausių žmonių iškilusių grėsmę — AIDS. Svarstyti AIDS profilaktikos darbo bei moksliniai diagnostikos klausimai. Deja, tenka pripažinti, kad vieni medikai, mokslininkai, kiti šios srities specialistai yra bejėgiai — be visuomenės, vyriausybės pagalbos blaškysimės tarsi po narvą — pasaulis tai jau suprato, o mes?

Didžioji Kinų siena pastatyta atremti kovingų priešų puolimus. Kokią sieną Kinija pastatys atremti AIDS atakas?

PRANCŪZIJA: truputis statistikos

90% prancūzų mano, kad reikia tikrinti dėl AIDS visas nėsčiasias (5% — prieš, 5% — susilaikusių).

85% stengūsi padėti AIDS sergančiam vaikui ir jo šeimai.

Apie AIDS su jaunesniais, negu 12 metų vaikais, yra kalbėjusi tik 23% prancūzų, tačiau 45% jų mano, kad geriausiai apie AIDS vaikus gali informuoti tėvai, 25% mano, kad mokykla, ir 20% — kad gydytojas.

88% prancūzų pasisako prieš sergančiųjų izoliavimą nuo visuomenės (5% — už, 7% — susilaiko).

KINIJA: SUSIRGIMŲ DAUGĖJA

Iki 1989 metų pabaigos Kinijoje ZIV virusu užsikrėtė 194 žmonės, iš kurių trys užsieniečiai patvirtinti kaip AIDS ligoniai.

Vasario 7 dieną vyresnysis Liaudies Sveikatos Ministerijos pareigūnas Dai Zhicheng pranešė, kad tarp infekuotų asmenų — 153 vietiniai gyventojai ir 41 užsienietis.

Staugus susirgimų pagausėjimas buvo pasiebtas tarp pasienio rajonų narkomanų (pietvakarių Kinijos Junanio provincijoje). Tyrimai parodė, kad 146 virusu apsikrėtę žmonės narkotikus leisdavosi į veną.

Tai pirmas atvejis Kinijoje, kai AIDS aptiktas tarp narkomanų nuošaliuose šalies rajonuose.

Pekine 15 žmonių gavo teigiamus atsakymus į AIDS virusotestus. Chenanio provincijoje ir Kuansi Čzuano autonominiam rajone — 13 užsikrėtimo atvejų tarp užsieniečių, kurie čia studijavo. Visi užsikrėtę AIDS užsieniečiai išsiųsti iš Kinijos.

Dai Zhicheng pabrėžė, jog AIDS ne tik atkelavo į Kiniją, bet ir sparčiai plinta. Tarp vietinių AIDS viruso nešiotojų yra 146 narkomanai, keturi žmonės, vartoję importinius kraujo produktus, du ką tik grįžę iš užsienio ir vienas homoseksualistas, sergantis venerine liga.

Akvizilinio imunodeficito sindromas (AIDS) aptiktas dešimtyje Kinijos municipalitetų, autonominių rajonų ir provincijų.

Dai Zhicheng paragino vietinę valdžią išleisti reikiamus įstatymus, artinkančius vietos situaciją, draudžiančius prostituciją, narkotikų vartojimą bei prekybą. Tai, jo nuomone, sustabdėtų AIDS ir venerinių ligų plitimą.

Jis pareikalavo, kad vietinė valdžia finansuotų užduotį. Tuo tarpu Kinija turi skirti daugiau dėmesio viešumui ir švietimui, atkreipiant žmonių dėmesį į AIDS grėsmę.

Dai Zhicheng pabrėžė, kad Kinija lūo klausimui plečia bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis bei užsienio šalimis.

— Priverstinai gydyti nuo alkoholiško, — dažnai iš jų, besigydančių Bokšto gatvėje esančiame narkologiniame dispenseryje šis nuosprendis tapo "kelialapiu į gyvenimą": metus, o gal ir kitus jie turės pastogę, sistemingą maitinimą, nakvynę — pirmą kartą pasijus žmonėmis. Kas trečias iš jų lankysis pradės periodiškai ir senas pastatas su gruototais langais, aukštomis neperlipomomis (deja) ivoromis, kambariais, prigruostais bedvasių, degeneravusių būtybių taps namais. Dauguma "klientų" bus patenkinti — aplinkui kolegos, bendraminčiai, draugai...

1977 metų spalio 7 dienos TSRS Konstitucijos (pas mus jau nebegaliojančios) 42 straipsnis užtikrina teisę į nemokamą sveikatos apsaugą. Kokia ta teisė, kam, ar tikrai nemokama — nesimū spręsti. Kad šia teise kol kas pilnai naudojasi vieni alkoholikai — neginčytinas faktas. Bokšto g. narkologinio dispenserio kontingentas maitinamas geriausiu maistu, gydomas deficitiniais vaistais, kurių negauna sunkūs onkologiniai ligoniai, vaikai, nekalbanti apie paprastus mirtinguosius. Alkoholikams atvertos visos durys, atrakinios spytnos: pas stomatologą — prašau, be eilės, su apsauga ir taksu — milticiniškai nuveža, milticiniškai atveža. Neduok dieve, sunegaluos kuris ar skundą nusisęs — sveikatos apsaugos ministerijos "reakcija" i

GYDOME NEMOKAMAI

kritiką" — žaibiška.

"Geriau gėriau, pamečiau galvelę..." Matyt, mūsų vyriausybės, socialinio aprūpinimo ir sveikatos ministerijoms irgi galvelės apsisako, jei iš asocialių asmenų nekyla rankos atsistoti priėmus už puikų gydymą, jei "asocialiųjų" garna ne

darbingumo pensijas? Ir dar plius nemokamą gydymą...

Izolacija nuo visuomenės iki šiol tebelaikoma vienu iš perspektyviausių gydymo būdų, bet vargu ar dvasiškai degradavusiai būtybei bus svarbi vi-

suomeninė nuomonė, kuri ji priverstė gydytis. Ko vertas uždarymas prieš gerą ir sotų valgį, minkštus patalus, gerus specialistus, kaip savo akies vyzdį saugančius "kolegų sveikatą"? Vienas malonumas. Daugelis ir naudojasi progą. Humaniška

Neseniai praskrido "antis": girdi, netrukus bus uždrausta daryti manikiūrą, pedikiūrą ir net higieninį veido valymą. Antis antimi, vis dėlto įdomu, ką apie tai galvoja manikiūro meistrės.

Ziūrėjau žiūrėjau į savo rankas ir pagaliau pasiryžau — eisiu. Paskambinau į vieną Vilniaus kooperatinių kirpyklių, pasisakiau, ko pageidaučiau: kol meistrė tvarkys man nagelius, pasikalbėti apie nelemtąją "anti". Didžiai mano nuostabai, meistrė Irina S. maloniai

rastiems žmonėms, ne specialistams. Kai negalvoji apie šią baisią ligą, atrodo, kad jos visai nėra — bent jau pas mus — ir kiekvieną kartą apima siaubas, kai sužinai apie naują Lietuvos gyventojų, užsikrėtusių tuo virusu. Deja, didžioji informacijos dalis — nuogirdos.

— Irina, Jūsų nuomone, ar tikslinga būtų uždrausti manikiūrą?

— Oi ne, ne! Manikiūro uždrausti negalima. Tik nemanokit, kad sakau taip todėl, jog pati "iš to duoną valgau".

retą klientę išsako savo pretenzijas. Galbūt todėl, kad nenori prarasti nuolatinės meistrės. Bet tai, mano galva, jų klaida. Geriau prarasti "meistrę", negu rizikuoti savo sveikata.

O dabar pabandykite įsivaizduoti, kas bus, jei uždraus manikiūrą. Moterys nori būti dailios, mūsų paslaugų jos neatsisakys. Vadinasi, teks "pastraukti į pogrindį". Pasekmės gali būti labai liūdnos, nes ne visos meistrės galės gauti dezinfekuojančių medžiagų. Tiesiog ne visos turės tokių "pažin-

na moterų, kurios manimi pasitikti. Prispajinsiu, malonu dirbti, kai matai, kaip ramiai klientė sėda prie stalo ir patiki tau savo rankas. Žinoma, yra ir tokių, kurioms visiškai nerūpi nei dezinfekcijos reikalai, nei AIDS. Matyt, joms taip lengviau gyventi.

— Kol gyvena... Beje, kai kas rekomenduoja virinti instrumentus arba naudoti kelis jų kompleksus.

— Taip patarti gali tik niekada pats manikiūro nedaręs žmogus. Kažin, ar kas nors galėtų dirbti karštais instrumentais. Be to, virinant jie labai greitai atšampa. Keli kompleksai? Nepasakosiu, kaip sunku gauti nors vieną gerų instrumentų kompleksą. Problema. Suprantate, rankos pripranta prie vieno žirklių, žnyplių. Keičiant įrankius, nukenčia darbo kokybė. Jei gerai dezinfekuosime įrankius, nereikės sukli galvos dėl naujų apsaugos būdų. Juk kol darau rankų masažą, įrankiai mirksta vadinamajam denatūrate apie 10–15 minučių. Tik po to jie naudojami kitos klientės rankoms tvarkyti. Manau, nereikia žmones gąsdinti AIDS bauba. Daug svarbiau, kad jie žinotų, ko reikalauti iš savo meistro.

Meistrės taip pat turi būti suinteresuotos kruopščiai dirbti. Moteriai manikiūro reikia vidutiniškai kas dvi savaitės, o meistrė kasdien aptarnauja po kelias klientes. Nejaugi ji nepagalvoja, kad atsainiai dirbdama, rizikuoja savo sveikata ir net gyvybę.

Irina paskutinį kartą brūkštelėjo teptuku. Darbas baigtas. Nė karto neįkirpta, neįdrėksta. "Tiesiog meno kūrinys", — pamaniau ir užsirašiau kitam vizitui. Atsiveikindama pastebėjau, kad denatūratas ant Irinos stalo stovintčiame indelyje nematytai tamsus. Visai ne toks rausvai melsvas birzgalas, kokį tekdavo matyti "valdiškose" kirpyklose.

Asta LAPINSKAITĖ

valstybė labiau globoja "alkoholikių sanatorijas" nei vaikų ir senelių namus, kai tuo tarpu ligoninių, poliklinikų finansinė būklė tiesiog kritiška. O jei iš dispenseryje besigydančių 70 vyrų ir moterų už "poilsį" iškaičiavus bent po 6 rb. (apytiksliai tiek kainuoja jų išlaidos), susidarytų solidi suma, už kurią galėtume nupirkti vienkartinį švirkštų prieš AIDS, pamestinukams drabužėlių. Bet...

Ką artimiausiu metu "žada" sveikatos apsaugos ministerija, papasakojo vyriausios psichiatrė O.Grimalauskienė:

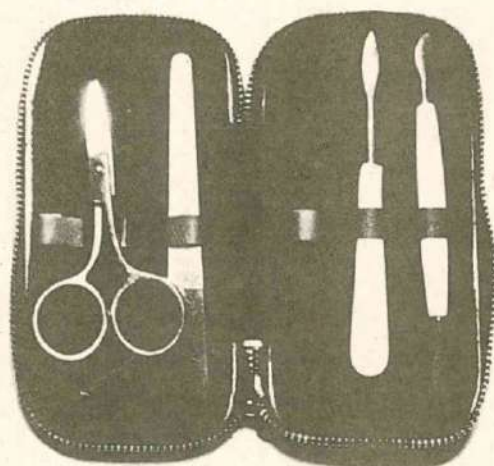
— Būtinai panaikinti priverstinio gydymo sistemą ir remtis tik pačių ligonių apsisprendimu. Greitai tarpžinybinė komisija turėtų išspręsti priverstinį istaigų likimą. Tiesiog nelogiška, kad sveikatos apsaugos ministerija, būdama tokia skurdi, ant savo sprando užsisodintų dar ir alkoholikus. Jau seniai bandėme įvesti tvarką: siūlėme už teikiamas paslaugas mokėti, nes kas nekaunuoja, tai ir nebranginti, bet mūsų pasiūlymas taip ir liko pasiūlymu.

Kas suskaičiuos veltui metomas kraujas pinigų? O jei suskaičiuotume, sudėtume viską į vietas, gal užtektų deficitinių vaisyti ir prekių visiems, gal...

Kiek daug tų "gal"...

Zita PALIUKĖNAITĖ

Ar kramtysime nagus?

sutiko.

— Ar Jūs ką nors girdėjote apie AIDS? — paklausiau Irinos, įmerkusi pirštus į šilto muiluoto vandens sklidiną indelį.

— Žinoma, tik turiu prisipažinti, kad tos žinios apgalvotinai menkos. Labai trūksta informacijos, suprantamos pap-

Pasvarstykim. Visos kirpyklos, net ir kooperatinės, gauna tam tikrų dezinfekuojančių medžiagų. Egzistuoja ir šokia tokia kontrolė. Be to, klientės taip pat ne aklos. Jos gi puikiai mato, kaip meistrė dirba: dezinfekuoją ji įrankius ar ne, kruopščiai padaro manikiūrą ar tik "apkranto". Gaila, kad

reikia kontrolės. Kils ir manikiūro kaina, nes per dieną meistrė aptarnaus mažiau klientių. Tai taip pat ne smulkmena. Trumpiauariant, ši sritis taps visiškai nekontroliuojama. Aš įsitikinusi, kad uždrausti — ne išėjimas.

— Tad ką daryti, pradėti kramtyti nagus?

— Jokiu būdu. Toms, kurios nenori ar negali atsisakyti manikiūro, patarčiau išsirinkti sau meistrę, kuria galėtų pasitikėti. Dažnai pakanka vieną kartą pasidėti prie manikiūro stalo, kad suprastum, kas dirba — meistrė profesionalė ar "pereliotnaja ptica", kuri svajoja kuo greičiau tapti kirpeja, todėl ir manikiūrą daro, sukandusi dantis. Ne paslaptis, kad dauguma merginų labai prastai parengiamos būsimam manikiūrininkės darbui. Pasidė tris mėnesius šalia meistrės, "išlaiko" egzaminą ir — pirmyn. Norė — dirbs kruopščiai, nenorė — niekas neprivers.

— O ką Jūsų klientės kalba apie AIDS?

— Jei atvirai, beveik nieko. Aš pažįstu visas savo nuolatines klientes. Pas mane atei-

KITAME
NUMERYJE:

Kaip apsaugoti
nuo nėsštumo.

★★★

KITAME
NUMERYJE:

Norite po šokių
paskviesti merginą
i namus, tik ar
neserga ji AIDS?
Apie tai —
"Atsakymai per 8
minutes".

★★★

KITAME
NUMERYJE:

Ir dar kartą —
ELISTA.

Ne, jis nėra toks jau svarbus, kaip kai kurie vyrai bando įtikinti moteris. Daug svarbesni yra erotiniai išgyvenimai apskritai. Moteris gali tik mėgautis glamonėmis, bučiais, meliais žodžiais ir nieko daugiau. Ar tai teikia joms malonumo intymiai bendraujant su partneriu? Moteris, kurios retai arba visai nejaucia orgazmo, tvirtina, kad taip. Ir galbūt jos iš sekso gauna daug daugiau, nei moteris, kurios orgazmą pajunta automatiškai.

Visi seksopatologai vienigi: jei moteris nejaucia orgazmo, tai dar visiškai nereikia, kad moteris frigidiška, šalta ir visiškai abejinga seksui. Taigi, ar orgazmas — svarbus dalykas ir kiek svarbus, galima atsakyti tik labai subjektyviai.

Tačiau vis tik reikia sutikti, kad orgazmas — tai džiaugsmas, kurį mums davė gamta. Labai liūdna, tačiau gana dažnai jis būna... apsimestinas. Daug moterų, nenorėdamos įžeisti ar prarasti partnerį, suartėjant simuliuoja orgazmą. Gana dažnai to pasekmės liūdnos. Štai keletas istorijų.

ANDREA (39 m.).

Jai buvo jau 35 metai, 15 metų kaip ištekėjusi, kai pirmą kartą pajuto orgazmą. Deja, ne su savo vyru. Su juo ji išsiskyrė. Tada, kai su kitu pajuto, ką reiškia tikrasis malonumas.

nėti. Ilgainiui man pasidarė labai įdomu, ar visi vyrai lovoje vienodi. Įsitikinau, kad ne. Supratau — intymiuose santykiuose man truko paprasčiausiai stimuliacijos. Didžiausia mano klaida, kad nepasakiau to vyrui anksčiau ir gyvenau

nežinau, bet labai norėčiau patirti. Po šių žodžių jis apskritai nepanoro daugiau su manimi miegoti. Ne, mes neišsiskyrėme, tačiau neištėvėrusi, aš po 2 metų išėjau.

Ir anksčiau mūsų santykiai buvo gana šalti. O aš taip

jis susijaudinęs. Supratau, kad ir aš galėčiau taip susijaudinti. O kaip tai padaryti — nežinojau...

Anksčiau mano vyras sakydavo, kad aš — it akmens gabalas lovoje. Dėl to labai išgyvenau, tapau netgi "kompleksuota", negalėjusi visiškai atsipalaiduoti, mane kausto kažkokia baimė ir gėda.

Mano vyras tai supranta ir mato, tačiau vis tik yra manim patenkintas. Kartais, norėdama jam suteikti didesnę džiaugsmą, aš apsimetu, kad man beprotiškai gera... Bet po to man tik verkti norisi".

LABAI SVARBUS DALYKAS

"Buvau 20 metų, kai ištekėjau, — pasakoja moteris. Mano vyras buvo pirmasis vyras apskritai. Abu buvom jauni, nepatyrę. Buvau skaičiusi apie orgazmą, tačiau jo iš pat pradžių nepatyrėu. Vėliau taip pat. Supratau, kad turi būti kažkas dar... Buvau neapsvaiginama, gana šalta mylimoji. Tačiau šiaip mes gyvenome labai draugiškai, dažnai abu, patys to nežinodami, galvojome apie tuos pačius dalykus, viskas buvo gražu ir paprasta. Bet... lovoj tekdavo apsimeti-

visą laiką vaidindama it teatre. Dabar jau per vėlu".

EDITA (42 m.).

"Man buvo 37 metai, kai aš pagaliau nusprendžiau sužinoti, kodėl aš ne tokia, kaip visos moteris ir kas manyje ne taip. Pradėjau lankyti sekso terapijos užsiėmimus. Čia atėdavo moteris su tokiom pat bėdom, kaip ir aš. Naujų sekso terapijos metodų padedamos mes išmokome pasitenkinti pačios. Savo vyrui aš atvirai pasakiau, kad mūsų santykiams kažko trūksta. To "kažko" aš

laukiau šilumos! Atėjęs iš darbo, jis pasisveikindavo su šuniu, bet ne su manimi, jis niekada manęs neapkabino, mes niekada kartu nesėdėjome ant sofos, nes jis sėdėjo prie stalo su laikraščiu rankose. Lovoje taip pat viskas vyko greitai — be meilės žaidimų ir meilų žodžių. Aš buvau labai nelaiminga. Retkarčiais aš pasiskųdavau, tačiau jis tik išvadinavo mane niurzga ir, trenkęs durim, išėdavo.

Tik sekso terapija išmokė mane atrasti tikrąjį džiaugsmą pačiai. Tam man vyrų nereikia. Todėl ir dabartinis mano draugas net neįsivaizduoja, kad manyje nieko, absoliučiai nieko intymaus artumo metu nevyksta".

ULRIKE (33 m.).

"Kartais pagalvoju, kad norėčiau paprasčiausiai numirti. Bet vaikų gaila, jie dar mažai... Kai skaitau, kaip literatūroje aprašomas orgazmas, supranu, kokia tolima ir nepasiekiamą man yra laimė. Kartais intymūs santykiai su vyru būna ne tik nemalonūs, bet ir nepatenkinami. Tada prie fizinio skausmo prisideda dar ir dvasinis skausmas.

Mano vyras buvo mano didžioji meilė. Aš buvau 16, jis — 20 metų, kai mes pirmą kartą lytiškai suartėjome. Mašinoje, kažkur miške... Labai bijojau, kad kas nors mūsų neužkluptų. Nieko ypatingo nejaučiau. Žiūrėjau į vyrą, mačiau, koks

Galima, kodėl gi ne? — tvirtina specialistai. Pirmiausia visiems turi būti gerai žinoma, kad materialiai yra daug kelių pasiekti orgazmą. Nebūtina lytinis aktas. Daugelis moterų orgazmą patiria ilgų meilės žaidimų, erotinės fantazijos, masturbacijos dėka arba tada, kai partneris švelniai jaudina jų klijotį. Visos šios gaimybės yra lygiavertės lytiniam aktui. Dažnai būna taip, kad varpos judesiai makštyje nesuteikia arba suteikia labai menką malonumą. Joms reikia papildomo dirginimo. Kiekvienai vis kitokia! Tai turi žinoti kiekvienas vyras.

Daugelis lytinio nepatenkinimo priežasčių yra ne tik fizinis, bet ir psichinis. Susitarimas, baimė, griežto auklėjimo išvados. Labai svarbus žingsnis išsigelti — pažinti savo kūną. Daugelis moterų susiranda savo erogenines zonas ir orgazmo pajautimo galimybes pačios.

Taigi, "išmokti orgazmo" galima tik įveikus vidinius barjerus. Kam nepavyksta pačiam išspręsti savo problemų, turėtų kreiptis pagalbos į psichologą. Na, o kai lytinis pasitenkinimas priklauso nuo partnerio, padės psichologinė, sekso terapija abiem. Tada abu partneriai išmoks suprasti kito kito norus ir jausmus.

Pagal spaudą

KALBĖTI APIE TAI REIKIA. NEREIKIA TIK... "NUSIKALBĖTI"

"Šiaip jau man labai smalsu, kokie yra tie normalūs lytiniai santykiai, aš norėčiau patirti visišką malonumą, tačiau aš labai bijau AIDS..."

(Karina, 16 m.)

"Man labai nemalonu prisiversti kalbėti apie šitas šlykščias "gumytes", tačiau nieko čia nebepadarysi, reikia..."

(Sibilė, 18 m.)

Šitip mąsto jaunos merginos. Taip, situacija labai keblė. Pirmieji lytiniai santykiai (ypač merginai) yra labai opūs dalykai, o dabar dar prisidedo didžiulė rizika ir AIDS baimė. Ši baimė gniuždo žmogų dvasiškai ir gali atimti bet kokį potraukį seksui. Ši problema kyla ne tik merginoms, kurių lytiniai partneriai daugiau ar mažiau atsitiktiniai, bet ir suaugusioms ištekėjusioms moterims, kurios negali pasigirti savo vyro ištikimybė. Ir ne tik jaunos merginos, bet ir moteris negali (gana dažnai) pakęsti prezervatyvo.

Tačiau kito kelio, deja, nėra. Visada lytiniai santykiai turi būti atliekami tik su prezervatyvu! Tik taip kol kas įmanoma apsisaugoti nuo ŽIV viruso. Teoriškai viskas atrodo aišku ir logiška, tačiau praktiškai — daug komplikuočiau.

Labai dažnai merginos ir moteris skundžiasi viena kitai, kad jų vyrai ir meilužiai elgiasi taip, lyg apsisaugojimas nuo nėštumo yra tik jų, moterų, asmeninis reikalas. Na, žinoma, su partneriu nebūtina diskutuoti apie piliules, spirales ir kitokius dalykus, apsaugojančius nuo pastojimo. Dabar tų dalykų jau per mažai. Dabar AIDS grėsmė kur kas didesnė, nei nepažįstas nėštumas. Taigi, be prezervatyvo da-

bar apsieiti neįmanoma, juo labiau, kad jis apsaugo ir nuo infekcijos, ir nuo nėštumo. Ir didžiausia atsakomybė čia tenka vyrui. Jis turi užsimauti prezervatyvą. Jis turi mokėti teisingai jį naudoti. Ir jei moteris vaistinėje "extra atvejui" perka prezervatyvą, tai vyrui garbės nedaro.

Visos merginos turi galų gale tvirtai ir aiškiai pasakyti: "Be prezervatyvo joks tipas neįsiorop mano lovon!". Žinoma, atsiras kavalierių, kurie išvadinis tokias moteris pamaivomis, tačiau kuri iš moterų nebuvo nors kartą taip išvadinata? Kuri iš moterų, bijodama prarasti vyrą, nenusileisdavo jam, nedarydavo taip, kaip jis nori? Kartais vyrai bando moteris įtikinti, kad jie visiškai sveiki ir joms nėra ko baimintis. Žinoma, jais patikėti galima, tačiau kai prieš jus iškyla klausimas — būti ar nebūti — didelio patikumo partnerio atžvilgiu rodyti nereikėtų. Ir vyras, ir moteris turi jausti didžiulę atsakomybę vieni kitiems, būtina suvokti, kad kiekvienas trokšta artumo, švelnumo ir malonumų, tačiau nieks nenori būti aprėstas velniškuoju ŽIV virusu.

Apie tai reikia kalbėti. Kartais žmonės (ypač moteris) drovius. Jis neranda žodžių, bijo ir "nusišnekti"... Tačiau juk daugelis supranta, kad mūsų gyvenimas — ne saldi melodrama, kur viskas paprasta ir aišku.

Sunkumų dėl AIDS turim mes visi, vieni šnekam apie tai, kiti tylim, tačiau mums visiems labai rūpi mūsų ateitis ir mūsų intymus gyvenimas. Todėl kalbėkim apie tai! Su savo draugais, draugėmis, tėvais ir su savo partneriais, ypač su tais, kurie pasipainioja (ko tik nebūna!) mūsų kely vienai vieniutei nokčiai!

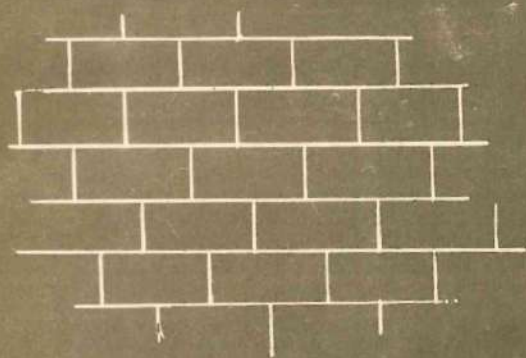
Pagal spaudą

ŽINOK TIEŠĄ

TRŪKSTA INFORMACIJOS?

Paskambink 35-02-95
ir jos turėsi užtektinai!

LIETUVOS AIDS CENTRO

LEIDYBOS SKYRIUS 1990 ©

Koresp.: Jūs, pone Džonatan Mann e, trejus metus vadovavote kovai su AIDS PSO. Ar jūs tikite tuo, kad yra galimybė pasiekti pergalę?

Dž.M.: Situacija yra labai neraminanti. Artėja epidemija. O kai kurios vyriausybės iki šiol atsisako vykdyti rimtus "seksualinės situacijos" tyrimus savo šalyse. Daliai tai liečia JAV ir Didžiąją Britaniją. Mūšis dar nepralaimėtas, bet ir karas dar toli gražu ne laimėtas. Arba mes artimiausiu metu padidinsim savo pastangas, arba liga ims plisti greičiau, nei buvo numatyta. Priimdami šią hipotezę, mes rizikuojame pralaimėti kovą su epidemija.

Koresp.: Ką jūs pasakytumėte apie epidemijos plitimo pasekmes?

Dž.M. Jau galima daryti kai kurias išvadas. AIDS pandemija prasidėjo 70-ųjų vi-

dury. Liga buvo identifikuota 81—aisiais, virusas atrastas 1983 m., o infekcijos nustatymo testai — 1985 m. Pasaulinė problema AIDS tapo 1985—86 m.m. Ir tikrai tuo metu prasidėjo išties tarptautinė kova su juo. Šiandien mes jau turime nemažai įdomių epidemiologinių tyrimų.

Nustatyta, kad infekcijos perdavimo būdai nepakito. Jeigu atmesime skirtumą tarp ZIV—1 ir ZIV—2 virusų, mes neturėsime jokių įrodymų apie infekcijos nešotojo virulentiškumo pakirimus. Taip pat nustatyta, jog skirtinguose pasaulio regionuose epidemija plinta skirtingai. Pagaliau kalbama apie "judančią epidemiją", apie dinamišką reiškinį. Stulbinanti epidemijos mastai V.Afrikoje. Turiu pastebėti, kad toks epidemijos plitimas glumina ne tik specialistus. Šiandien mes

KOVA DAR NEPRALAIMĖTA!

— sako Džonatonas Manas,
Globalinės kovos su AIDS vadovas

jau žinome, kad V.Afrikai teks padirti kažką panašaus kaip R.Afrikai, kurioje nuo AIDS žuvo milijonai žmonių skaičius. Nelinksma situacija ir Lotynų Amerikoje, pavyzdžiui, Karibų baseine, ar Brazilijoje...

Stebina epidemijos "lėrumas". Gripas, maras visada greitai išplinta. O AIDS "rūgsta" apie šimtą tūkstančių užkrėstųjų virusu. Šiandien jų skaičius siektų ne mažiau kaip šešis milijonus. Situacija darosi vis sudėtingesnė Europos šalyse ir pietryčių Azijoje. Vis dažniau

nės gyvenime pasitaiko didesnio ar mažesnio pažeidžiamumo AIDS momentai. Visuomenėje tai priklauso nuo prostitucijos ir narkomanijos rinkų, vedybinio amžiaus, atskirų žmonių lytinių partnerių skaičiaus.

Deja, epidemija greitai progresavo 80—aisiais. Mes manome, kad 1980 m. buvo apie šimtą tūkstančių užkrėstųjų virusu. Šiandien jų skaičius siektų ne mažiau kaip šešis milijonus. Situacija darosi vis sudėtingesnė Europos šalyse ir pietryčių Azijoje. Vis dažniau

ši epidemija paliečia net ir vieną lytinių partnerių turinčias moteris ar jaunuolius jų pirmojo lytinio akto metu. Jau visai realūs šis fenomenas.

Koresp.: Ar dar egzistuoja AIDS nepaliestos zonos?

Dž.M.: Kinijoje pastaruoju metu nedidelis užkrėstųjų skaičius yra, bet niekas negali garantuoti, kad tokia padėtis bus išaugota. Ar rytų Europoje vykstantys pakitimai, kuriuos mes su susižavėjimu stebime, neprives tolimesnėje

Nuketla į 6 pl.

Vyras išsigandę bėga iš vietų, tapusių tabu.

Frankas serga AIDS. Jis mirs. Jis tai žino. Nebepranyksta tamsi dėmė ant jo šlaunies. Greitai neskausmingos ir įtartinos mėlynės paplito po vi-

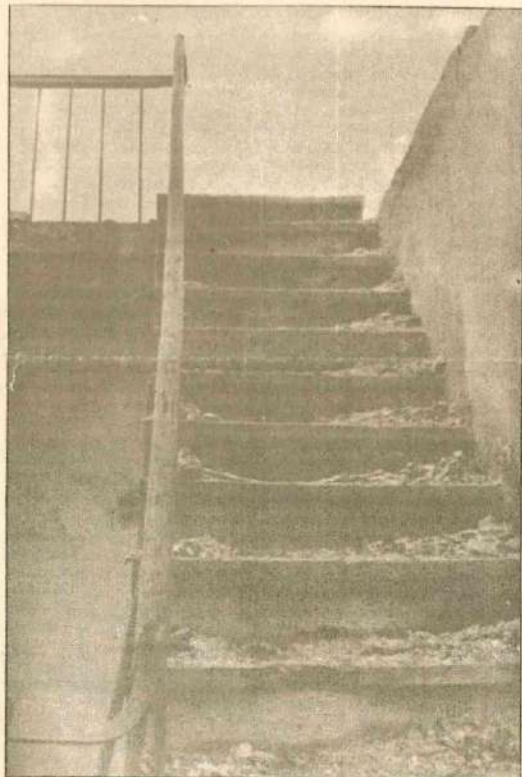
aktoriaus nuetas kelias yra pažymėtas vidutiniškai dešimties "susitikimų" per mėnesį, meilės istorijų, išgyventų tarsi išsilaisvinimą. Dar gerokai prieš susirgdamas, Frankas visgi surimtėjo. Sulaukęs vyresnio amžiaus, jis nusprendė gyventi

Antra valanda nakties. Halles kvartalas Paryžiuje. Kuklus įėjimas be iškabos, portje ir videokamera nukreipti kitur — į agresyvius heteroseksualus; viešnamis skirtas homoseksualistams. Viduje du—t—rys šimtai vyrų spaudžiasi prie

žiu išsigandę, vyrai bėga iš vietų, tapusių tabu. Mažiausio karščiaavimo ar įtartinio nuovargio atveju jie skuodžia pasitiktinti į pirmą pasitaikiusį dispenserį. AIDS tema brutaliai užvaldo pokalbius ir sąmo- nę. Tai, kas iki šiol tebuvo

rimų duomenis. "Visi tapo solidarūs ir mėgina išmokti gyvenimą siaučiant AIDS, išskyrus keletą paršų, kurie, žinodami, jog serga, toliau šėlioja", — aiškina Slingo patronas. Informacija prieinama tik gyvenantiems Paryžiuje. "Man

PARTIJOS PABAIGA

baro. Anksčiau čia būdavo lankomasi tik dėl "backrooms" — galinių kambarių, tamsių galinių salių, ieškoti bevardžių ir neskaiciuojamų partnerių. Rekordinis kūniškas malonumas, mlžiniška dulkinimosi vieta, puiki terpė AIDS plitimui. Nuo praeitų metų vasario mėnesio kambariai turi būti uždaryti arba apšviesti. Galiniai kambariai uždrausti. Iš esmės. Bare jaunas, trumpai apsikirpęs vyras užsisakė alaus ir flakoną poppers, gero "meilės gėrimo". Salės gilumoje kai kas mindžiuoja prie sraigintinių laiptų, kurie veda į požemį. Klientas juokauja: "Pasiruošęs naujai bangai?". Apačioje, prie tualetų, mažyčiame tamsiame rūsyje, galima pastebėti daugybę susigrūdusių vyrų: galinio kambario likutis, paskutinis plotelis.

Praejo geri laikai. Vos prieš keletą mėnesių mieste buvo dvi dešimtys panašių vietelių. Jos praktiškai išnyko. Frankas mėgo lankytis Slinge, bare, pilname odinių striukių, esančiame pačiame Marais (Paryžiaus kvartalas — V.S.) centre. Bare apipavidalinimas niujorkietiškas, galiniame kambariame mylimasi net ant grindų, klesti sode—mazochistiniai santykiai, ši vieta buvo žinoma dėl gipsinės statulos, esančios virš baro — vyro biusto su krūtine, perkirsta kumščio.

Vis dėlto šį vakarą video protingas, o baras tuščias. Įstatymai čia niekuo dėri. Iš prad-

spaujoje skelbiama informacija, kažkur toli sklindanti grėsmė, staiga įgauna kūną, paaiškėjus, kad testas teigiamas arba kad susirgo draugas. Gandai ir išpūsti skaičiai kursto baimę. Labiausiai sunerimusių bijo netgi liestis vieni prie kitų, kiti, linkę ignoruoti problemą, visiškai ją neigri: AIDS nėra, viskas gali tęstis kaip anksčiau!

"Reikia dedramatizuoti, kovoti prieš šią dramą be išeities, prieš atsisakymą ja tikėti, — pabrėžia Daniel Defert, atsakingasis Aides (Aides — pagalba. Čia — Savitarpio pagalos ir informacijos AIDS atveju asociacija — V.S.) darbuotojas. — Kiekvieną savaitę būdintieji suaukia šimtų skambučių — homoseksualistų, toksikomanų, biseksualių šeimos galvų ir netgi gydytojų. Tai paaiškina tuo, kad liga nėra susijusi su homoseksualizmu, teigiamas testo rezultatas nereikia mirties nuo AIDS, liga sunki, bet ji gali būti sustabdyta, o klasikinių apsaugos priemonių pagalba yra "mažiausias rizikos lytis"...

Galiausiai homoseksualistai nepasidavė panikai. Bet jau nebesinaudojama saunomis ir "galiniams kambariams"; vengia dėl gipsinės statulos, esančios virš baro — vyro biusto su krūtine, perkirsta kumščio. Santykiai tampa atsargūs iki nekaltumo. Dauguma "gėjų" dabar linkę gyventi poromis, jie atidžiai seka savo medicininių ty-

AIDS ir toliau — gėdinga liga", — prisipažįsta Brice, homoseksualistas iš Tulūzos. Žmonės, kurie jį supa, nemėgsta apie tai kalbėti. Jis visiškai nesiorientuoja mediciniuose terminuose, pasitaikantiuose spaudoje, tą nekompetentingumą taip pat patvirtina jo gydytojas, ir šiame rajone nėra jokios efektyvios informacijos. Brice gyvena pora: "AIDS fenomenas nesujukė mano gyvenimo, bet jis man uždraudė svetimauti". Ieškoti informacijos, nueiti į konferencijas, pirkti specializuotus žurnalus? Neįsivaizduojamas dalykas! Pardavėjas jau turi imtis atsargumo, kad klientams nepaaiškėtų jo polinkiai. "Kiekvienas veiksmas gali atskleisti mane kitų akyse kaip pediką. Pernetę pavojingai" Provincijos homoseksualisto vienatvė. Jie tarsi atsiskyrėliai, o AIDS, simboliškai susiedamas homoseksualizma ir mirtį, tik sustiprina tą atsiskyrimą.

"Sunkiausia — ne jusmas, kad esi kaliny, kuriam atidėtas baumės vykdymas, — Frankas papurto galvą. — Juk mes taip ilgai kovojome, kad būtume pripažinti. Jau beveik buvo pavykę. Ir vėl mus pasmerkia AIDS. Jis tarsi rodytų mums nosį". Jis minutėlei nutyla ir pirmą kartą prisigėtas išitaria: "Būk geras, venk savo straipsnyje... šlykščių žodžių".

Pagal spaudą

są kūną: simptomiška. Frankas suprato. Laboratorija patvirtino. Einant 38—uosius metus, diagnozė padeda paskutinį tašką jo, homoseksualisto, dievinančio odines striukes, motociklus ir stiprius pojūčius, gyvenime. San Franciskas, Berlynas, Paryžius... Profesionalaus

pora. Paskutinė kelionė į Kaliforniją ji labai sukrėtė: "Mano adresų knygelė buvo panaši į kapines su mažais kryžiais prieš pavardes." Per du metus AIDS nuvarė į kapus 25 iš jo artimiausių draugų. "Mylint galima perduoti mirtį. Gražniekšybė!"

